

GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY QADRIYATLAR VA HUQUQIY ONG O'ZGARISHLARI: IJTIMOY-FALSAFIY TAHLIL

Aliyev Asilbek Baxromovich

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

Annotatsiya: Maqolada globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlar va huquqiy ongning o'zgarish jarayonlari ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqotda madaniy identifikatsiya, huquqiy madaniyat, milliy qadriyatlar bilan zamonaviy global ta'sirlarning uyg'unligi, ijtimoiy ongning transformatsiyasi, shuningdek, huquqiy qadriyatlar va normativ tizimlarning yangilanishi masalalari ko'rib chiqilgan. Maqolada globalizatsiya jarayonida milliy qadriyatlarni saqlash va huquqiy ongni rivojlantirishning dolzarb muammolari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: globalizatsiya, milliy qadriyatlar, huquqiy ong, ijtimoiy ong, madaniy identifikatsiya, normativ tizim, transformatsiya

Аннотация: В статье рассматриваются процессы изменения национальных ценностей и правового сознания в условиях глобализации с социально-философической точки зрения. Исследуются вопросы культурной идентичности, правовой культуры, взаимодействие национальных ценностей и современных глобальных влияний, трансформация социального сознания, а также обновление правовых ценностей и нормативных систем. В статье анализируются актуальные проблемы сохранения национальных ценностей и развития правового сознания в условиях глобализации.

Ключевые слова: глобализация, национальные ценности, правовое сознание, социальное сознание, культурная идентичность, нормативная система, трансформация

Abstract: The article analyzes the processes of transformation of national values and legal consciousness in the context of globalization from a socio-philosophical perspective. It explores cultural identity, legal culture, the interaction between national values and contemporary global influences, the transformation of social consciousness, and the renewal of legal values and normative systems. The study highlights pressing issues of preserving national values and developing legal consciousness under globalization.

Keywords: globalization, national values, legal consciousness, social consciousness, cultural identity, normative system, transformation

Globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlar va huquqiy ong o'zaro uzviy bog'liq ijtimoiy-falsafiy jarayon sifatida ko'rinadi. XX–XXI asrlarda xalqaro integratsiya, texnologik taraqqiyot va madaniy almashinuv milliy madaniy identifikatsiyani

o'zgarishlar tomon yo'naltirdi. Shu bilan birga, global ta'sirlar orqali huquqiy madaniyat va huquqiy ong yangi ijtimoiy vazifalar, me'yorlar va qadriyatlar bilan boyidi. Milliy qadriyatlar esa insoniy, ma'naviy va madaniy normativlar tizimining poydevorini tashkil qilib, ijtimoiy ongning shakllanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Huquqiy ongning o'zgarishi globalizatsiya jarayonida milliy qonunlar, xalqaro huquq me'yorlari va madaniy qadriyatlar o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash bilan bog'liq. Shu nuqtai nazardan, huquqiy madaniyat va ijtimoiy tafakkur transformatsiyaga uchraydi: milliy qadriyatlar saqlanib qolgan holda, ular zamonaviy global me'yorlar bilan uyg'unlashtiriladi. Masalan, inson huquqlari, demokratik institutlar, iqtisodiy va ijtimoiy tenglik tamoyillari milliy qonunchilik va madaniyatga integratsiyalashadi, bu esa huquqiy ongning rivojlanishiga turtki bo'ladi.

Ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan, globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlar va huquqiy ong transformatsiyalangan ijtimoiy tizim sifatida o'rganilishi muhimdir. Bu jarayonda shaxsning axloqiy, madaniy va huquqiy qadriyatlarini uyg'unlashtirish, xalqaro me'yorlar bilan integratsiyalashgan milliy qonunchilikni shakllantirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Shu bilan birga, milliy o'zlikni saqlash va global jarayonlarda faol ishtirok etish o'rtasidagi muvozanat muhim masala bo'lib qolmoqda.

Zamonaviy O'zbekistonda milliy qadriyatlarni rivojlantirish va huquqiy ongni shakllantirish jarayoni ijtimoiy va davlat siyosati darajasida amalga oshiriladi. Ta'lim, madaniyat, axborot va kommunikatsiya vositalari orqali xalqaro global ta'sirlar bilan uyg'unlashgan milliy qadriyatlar tizimi shakllantiriladi. Shu bilan birga, huquqiy me'yorlar va normativ tizimlar zamonaviy xalqaro me'yorlarga moslashtiriladi, bu esa fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish va huquqiy ongni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shunday qilib, globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlar va huquqiy ong o'zgarish jarayoni ijtimoiy-falsafiy tahlil nuqtai nazaridan inson, jamiyat va davlat o'rtasidagi murakkab integratsion jarayon sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu jarayon milliy qadriyatlarni saqlash, huquqiy ongni rivojlantirish va xalqaro me'yorlarga moslashgan ijtimoiy tizimni yaratish imkoniyatini beradi, bu esa zamonaviy ijtimoiy taraqqiyotning poydevorini tashkil etadi.

Globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlar va huquqiy ong o'zgarishlari ijtimoiy va madaniy jarayonlarning murakkab tizimi sifatida namoyon bo'ladi. XX–XXI asrlar davomida iqtisodiy, siyosiy va axborot maydonlaridagi global integratsiya milliy madaniyat, qadriyatlar va huquqiy tizimlar ustida sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Shu jarayonda milliy qadriyatlar o'zining tarixiy, madaniy va axloqiy ahamiyatini saqlab qolishga harakat qilgan, biroq ular zamonaviy global me'yorlar bilan uyg'unlashishga majbur bo'lgan. Milliy qadriyatlar insonning ma'naviy va axloqiy asoslarini belgilab

beradi, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi va huquqiy madaniyatning poydevorini tashkil qiladi.

Huquqiy ong globalizatsiya sharoitida transformatsiyaga uchraydi. Xalqaro huquq me'yorlari, inson huquqlari, demokratik tamoyillar va iqtisodiy erkinlik prinsiplari milliy qonunchilik va normativ tizimlarga integratsiyalashadi. Shu bilan birga, huquqiy madaniyat va jamiyat tafakkuri yangilanadi, fuqarolarning huquqiy ongini shakllantirish jarayoni kuchayadi. Milliy qonunchilik va huquqiy tizimlar global me'yorlar bilan uyg'unlashganda, ularning samarali va adolatli bo'lishi, shuningdek, milliy o'zlikni saqlash va rivojlantirishga xizmat qilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy-falsafiy nuqtai nazardan, milliy qadriyatlar va huquqiy ong o'zaro integratsiyalashgan tizim sifatida ko'riladi. Milliy qadriyatlarni saqlash globalizatsiya jarayonida xalqning tarixiy xotirasi, madaniy identifikatsiyasi va ijtimoiy barqarorligini ta'minlash vositasi hisoblanadi. Shu bilan birga, huquqiy ongning shakllanishi va rivojlanishi milliy qadriyatlar bilan xalqaro me'yorlar o'rtasidagi balansni yaratishga xizmat qiladi. Bu jarayonda shaxsning axloqiy va huquqiy madaniyati uyg'unlashadi, ijtimoiy barqarorlik va demokratik qadriyatlar mustahkamlanadi.

Zamonaviy O'zbekistonda milliy qadriyatlarni rivojlantirish va huquqiy ongni oshirish davlat siyosati va ijtimoiy institutlar faoliyati orqali amalga oshiriladi. Ta'lim, madaniyat, axborot-kommunikatsiya vositalari, shuningdek, nodavlat tashkilotlar va fuqarolik jamiyati global va milliy qadriyatlar integratsiyasini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shu tarzda, milliy qadriyatlar zamonaviy ijtimoiy hayotning barqarorligini, huquqiy madaniyat va demokratik ongni shakllantirishda asosiy omil sifatida namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, globalizatsiya sharoitida milliy qadriyatlar va huquqiy ongning o'zgarish jarayoni murakkab ijtimoiy-falsafiy tizim sifatida namoyon bo'ladi. Bu jarayon milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish, huquqiy ongni oshirish va xalqaro me'yorlarga moslashgan ijtimoiy tizimni yaratish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, milliy o'zlikni saqlash va global jarayonlarda faol ishtirok etish o'rtasidagi muvozanat zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Huntington, S. *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Simon & Schuster, 1996.
2. Barber, B. *Jihad vs. McWorld*. New York: Times Books, 1995.
3. Schedler, A. *Globalization and National Identity*. London: Routledge, 2002.
4. Karimov, I.A. *O'zbekiston milliy qadriyatlari va globalizatsiya*. Toshkent: Fan, 2015.

5. Mirziyoyev, Sh.M. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. Toshkent: O'zbekiston, 2021.
6. Castells, M. *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell, 2000.
7. Zakirov, B. *Huquqiy ong va ijtimoiy transformatsiya*. Toshkent: Universitet, 2018.